

SPRÁVA JESKYNÍ ČESKÉ REPUBLIKY 2025

SLAVNÍ JESKYNNÍ BADATELÉ

SLOUPSKO - ŠOŠŮVSKÉ JESKYNĚ

Eliščina jeskyně objevená roku 1879 Václavem Sedlákem, když se do ní propadl při hledání kostí ve výše položené Nicové jeskyni

Beduzziho vyobrazení Nagelova průzkumu Sloupských jeskyní v roce 1748

Sloupský jeskynní badatel a objevitel Václav Sedlák (počátek 20. století)

Sloupsko-šošůvské jeskyně byly zkoumány a objevovány v minulých staletích řadou jeskynních badatelů. Roku 1748 jeskyně zkoumal z pověření císaře vídeňský dvorní matematik a fyzik Jozef Antonín Nagel. V 19. století zde prováděl komplexní výzkumy Dr. Jindřich Wankel, či Dr. Martin Kříž. Nepřehlédnutelnou osobností byl sloupský občan Václav Sedlák, který objevil roku 1879 Eliščinu jeskyni i první prostory Šošůvských jeskyní. Na začátku 20. století pomáhal Karlu Absolonovi objevovat řadu jeskyní. Na objevu Šošůvských jeskyní se podílela také rodina Josefa Brouška.

BOZKOVSKÉ DOLOMITOVÉ JESKYNĚ

Jezerní dóm v nových jeskyních s největším krasovým jezerem v Čechách patří k nejkrásnější částem celého pozemního systému

Objevitelé Bozkovských dol. jeskyní pod vedením Josefa Kurfiřta (vlevo)

František Skřivánek studuje strukturu křemenných lišt

V roce 1957 objevila skupina nadšenců z Bozkova v malé, již dříve známé jeskyňce pokračování s překvapivou krápníkovou výzdobou – Staré jeskyně. Následně, již pod odborným vedením a za použití geofyzikálních metod, náročných výkopů a čerpání vody, se podařilo proniknout do Nových jeskyní s největším podzemním jezerem Čech. Na objevech se podílela řada badatelů – František Skřivánek, Josef Kurfiřt, Bohumil Kučera, Jiří Kukla, Josef Řehák a mnoho obětavých jeskyňářů z Bozkova i z Prahy. V roce 1969 byly obě jeskyně propojeny a zpřístupněny veřejnosti.

ÚNOR 2025

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

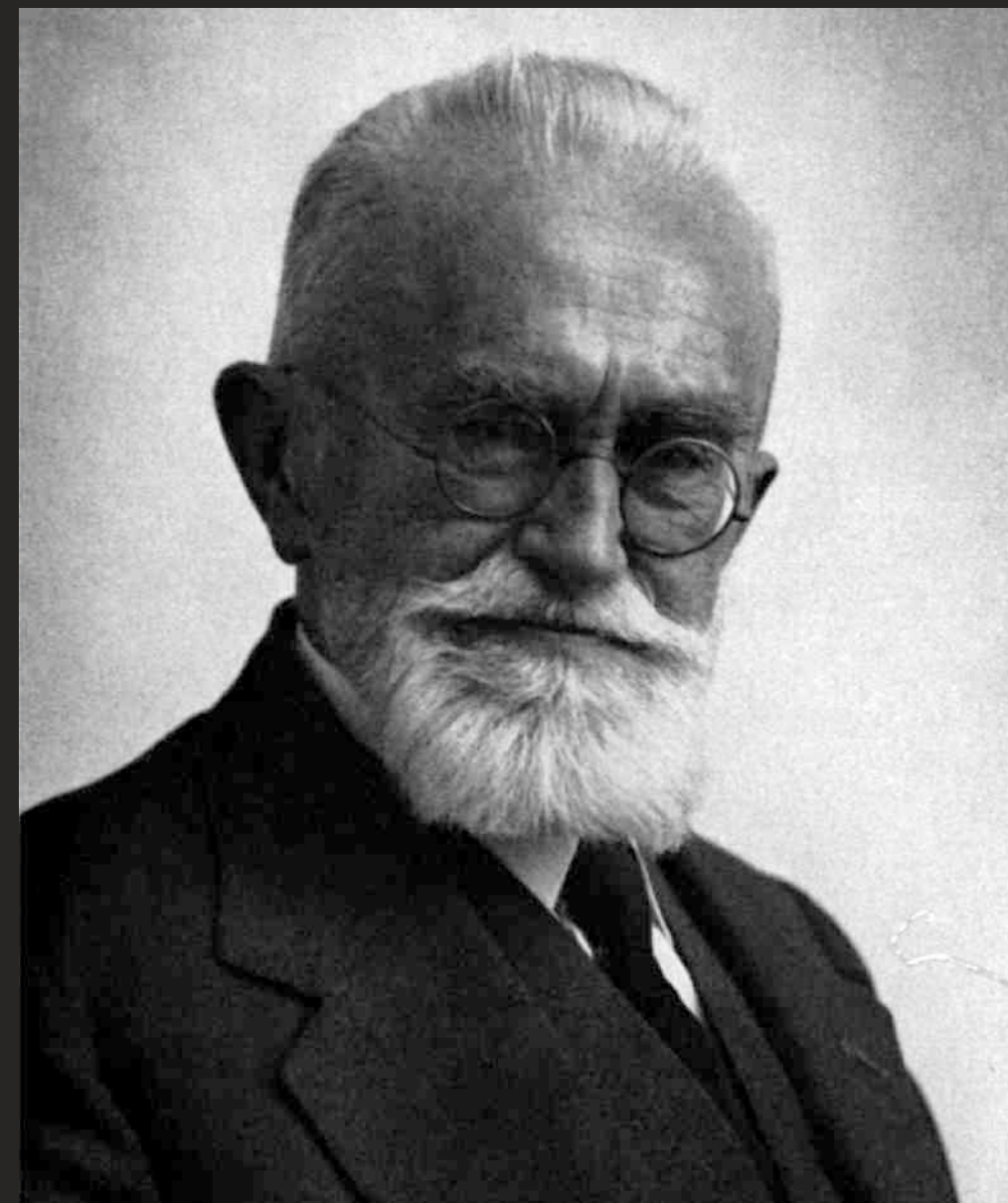
MLADEČSKÉ JESKYNĚ

Typický charakter prostor a původní krápníkové výzdoby v Mladečských jeskyních

Lebka kromaňonce objevená J. Szombathym v Mladečských jeskyních

Jozef Szombathy jako první odborně prozkoumal Mladečské jeskyně

Mladečské jeskyně byly v pravěku známy a přístupny. V nezjištěné době došlo k zavalení vchodů a tak byly dlouho nepřístupné. Roku 1828 byly znovu objeveny při těžbě vápence. Prostory však byly volně přístupné a tak docházelo k rabování krápníkové výzdoby a kosterních nálezů. Teprve roku 1881 jeskyně navštívil a po té odborně prozkoumal vedoucí prehistorické komise ve Vídni, Jozef Szombathy. Mimo jiné našel i kosterní pozůstatky populace moderního člověka staré více než 34 000 let. Později zkoumali Mladečské jeskyně např. Jan Knies nebo Josef Nevrlý.

BŘEZEN 2025

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

PUNKEVNÍ JESKYNĚ

Masarykův dóm objevený roku 1920 - jedna z nekrásnějších prostor Punkevních jeskyní

Hlavní objevitelé Punkevních jeskyní: Brandstätter, Buršík, Absolon, Divíšek

Vyčerpání Zlého sifonu na vodní plavbě Punkevních jeskyní v roce 1933

Hlavní osobou při objevech a také při zpřístupňování prostor Punkevních jeskyní veřejnosti byl Karel Absolon. Měl řadu aktivních spolupracovníků. Václav Ješek, Antonie Lorencová, Karel „Tunal“ Divíšek, Vladimír Brandstätter, bratři Vladimír a Otto Ondrouškoví, potápěč Emil Buršík či Jan Suchánek. Objevení a zpřístupnění prostor mělo dvě etapy. V letech 1909 - 1914 byla objevena suchá část Punkevních jeskyní, kdy bylo zpřístupněno i dno propasti Macochy a dále v letech 1920 - 1933 světově proslulá vodní plavba.

DUBEN 2025

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

JESKYNĚ NA ŠPIČÁKU

Typický srdcovitý profil chodby Na Špičáku vzniklý modelací tavnými vodami kontinentálního ledovce

Johann Ripper, autor první mapě jeskyně Na Špičáku

Ripperova půdorysná mapa jeskyně Na Špičáku z roku 1885

Jeskyně Na Špičáku byla známá a přístupná odnepaměti. Její prostory byly modelovány tavnými vodami kontinentálního ledovce před 800 tisíci lety. Od středověku byla jeskyně navštěvována a na jejích stěnách je několik tisíc nápisů a kreseb. Nejstarší tesaný letopočet je z roku 1519. První odborný průzkum provedl v 80. letech Johann Ripper, zeď zakladatele lázní v Jeseníku Vincenta Priessnitze. Vytvořil také první mapu jeskyně. Koncem 19. století jeskyně zkoumal také Antonín Kettner, který učinil první soupis nápisů a kreseb.

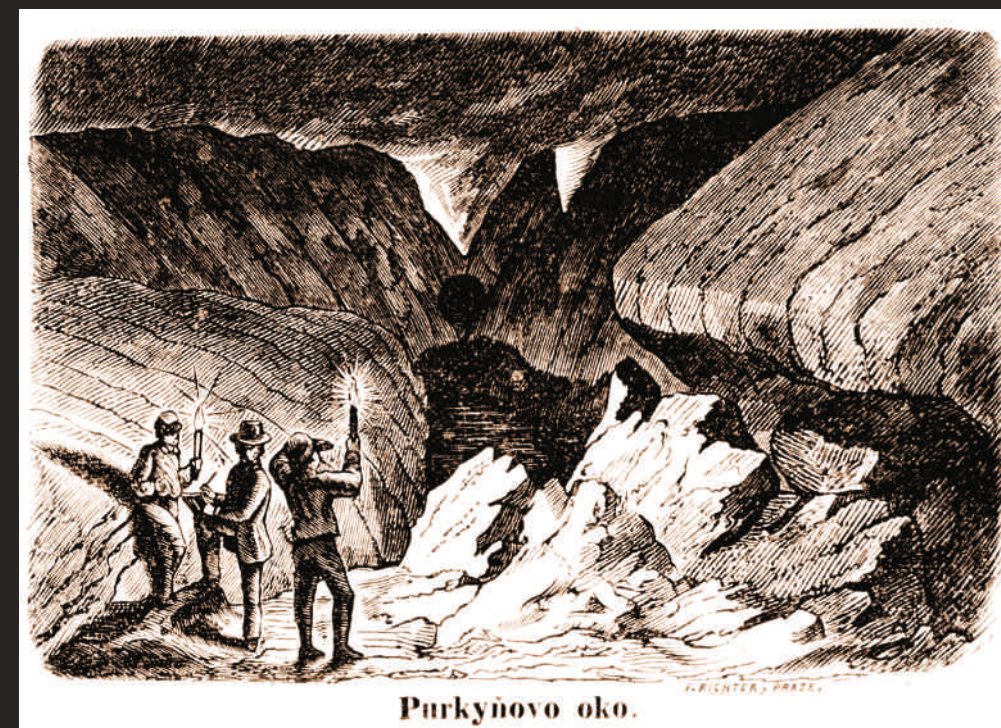
KVĚTEN 2025

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

CHÝNOVSKÁ JESKYNĚ

Kaple, jedna z nejkrásnějších prostor Chýnovské jeskyně

Rytina s vyobrazením Chýnovské jeskyně z dob prvních průzkumů

Vladimír Homola (vpravo), badatel, který se podílel na průzkumech Chýnovské j.

Chýnovská jeskyně byla objevena roku 1863 při těžbě mramoru. Průzkumem a dokumentací sestupných prostor vytvořených v mramorech a v amfibolitech byli pověřeni pražští odborníci, geologové Antonín Jan Frič a Jan Krejčí. Během jejich prací vznikla první mapa jeskyně a také dobové rytiny. V roce 1869 byla jeskyně upravena a zpřístupněna veřejnosti. Dlouhou dobu pak o jeskyni pečovalo několik generací rodiny Rothbauerů. Jedním z nejvýznamnějších novodobých badatelů Chýnovské jeskyně byl Vladimír Homola, který se podílel na průzkumech vodou zatopených prostor.

ČERVEN 2025

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

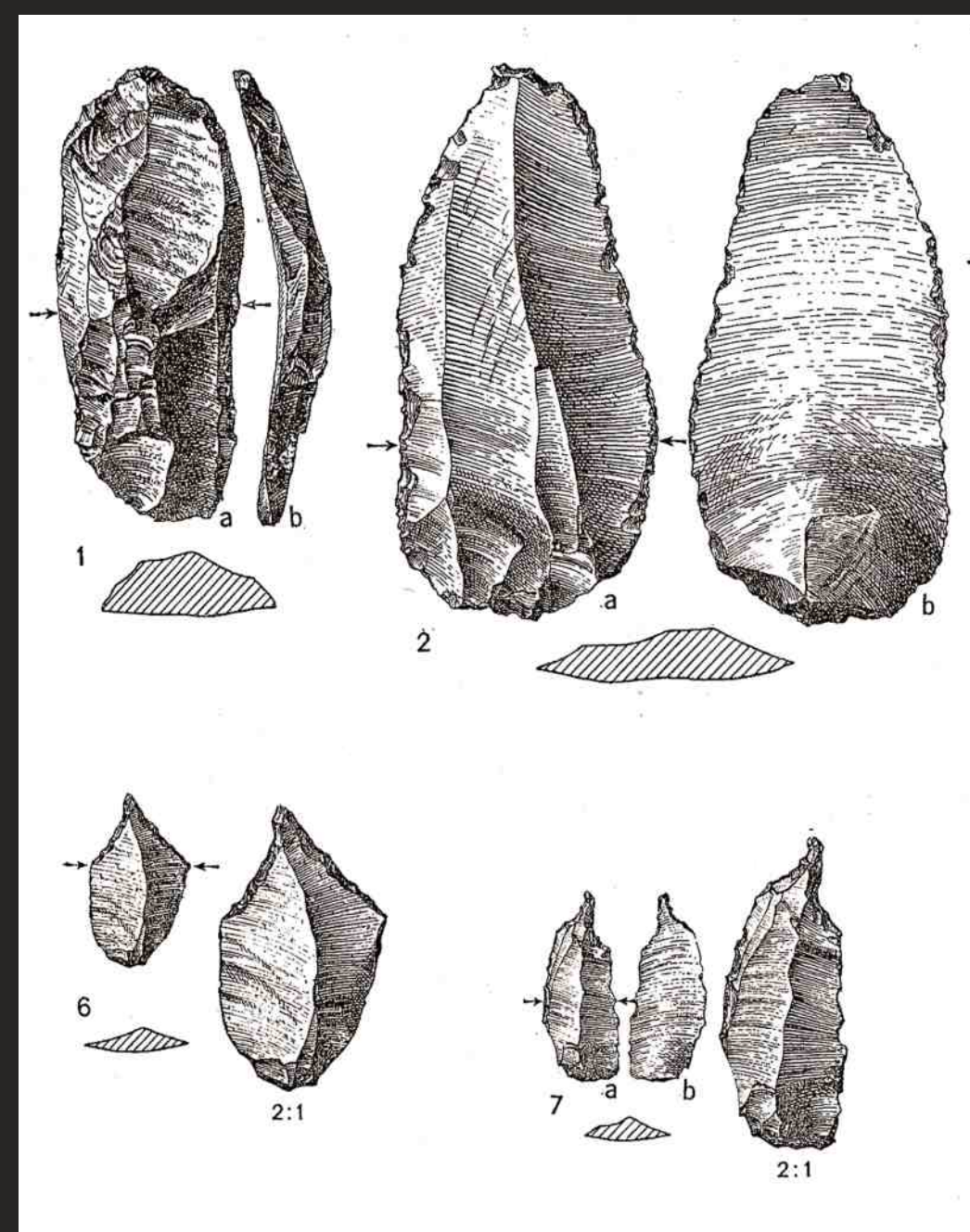
JESKYNĚ BALCARKA

Prostora zvaná Galrie byla objevena Jozefem Šamalíkem v roce 1935. Patří k nejkrásnějším prostorám Moravského krasu

Korespondenční lístek z počátku 20. století s podobiznou Josefa Šamalíka

Štípaná pravěká industrie z portálu Balcarvy nalezená Janem Kniesem

Balcarova skála u Ostrova u Macochy s výrazným jeskynním portálem byla v dřívějších dobách opředena pověstmi. Prostorná sluj však byla slepá. V polovině 19. století zde prováděl archeologický výzkum Jindřich Wankel a našel kamenné nástroje z období mladšího paleolitu. Na jeho výzkumy navázal počátkem 20. století Jan Knies. Členitý labyrint prostor s překrásnou krápníkovou byl postupně objeven v letech 1923 - 1935. Hlavní podíl na objevech měl místní občan, rolník a poslanec Josef Šamalík, který se také zasloužil o zpřístupnění jeskyně Balcarvy veřejnosti.

ZBRAŠOVSKÉ ARAGONITOVÉ JESKYNĚ

Koblihová síň ve Zbrašovských aragonitových jeskyních s pamětní deskou jednoho z objevitelů, Josefa Chromého

Bratři Chromí (sedící a druhý zleva) s dalšími objeviteli Zbrašovských ar. jeskyní

Badatelé a jejich hosté při neoficiální prohlídce jeskyně v roce 1915

Zbrašovské aragonitové jeskyně patří spolu s Hranickou propastí k nejvýznamnějším krasovým jevům Hranického krasu, na jehož vývoji se podílely hydrotermální procesy. Koncem roku 1912 se v lomu Na Baránce během mrazů objevil sloup páry. Začátkem roku 1913 místo prokopali bratři Josef a Čeněk Chromí a po sestupu 42 metrů hlubokou propastí objevili jeskyni s unikátní krápníkovou a krystalickou výzdobou. V dalších letech pak se členy Sboru dobrovolných zbrašovských havířů objevovali další části jeskynních prostor, které pak byly v roce 1926 zpřístupněny veřejnosti.

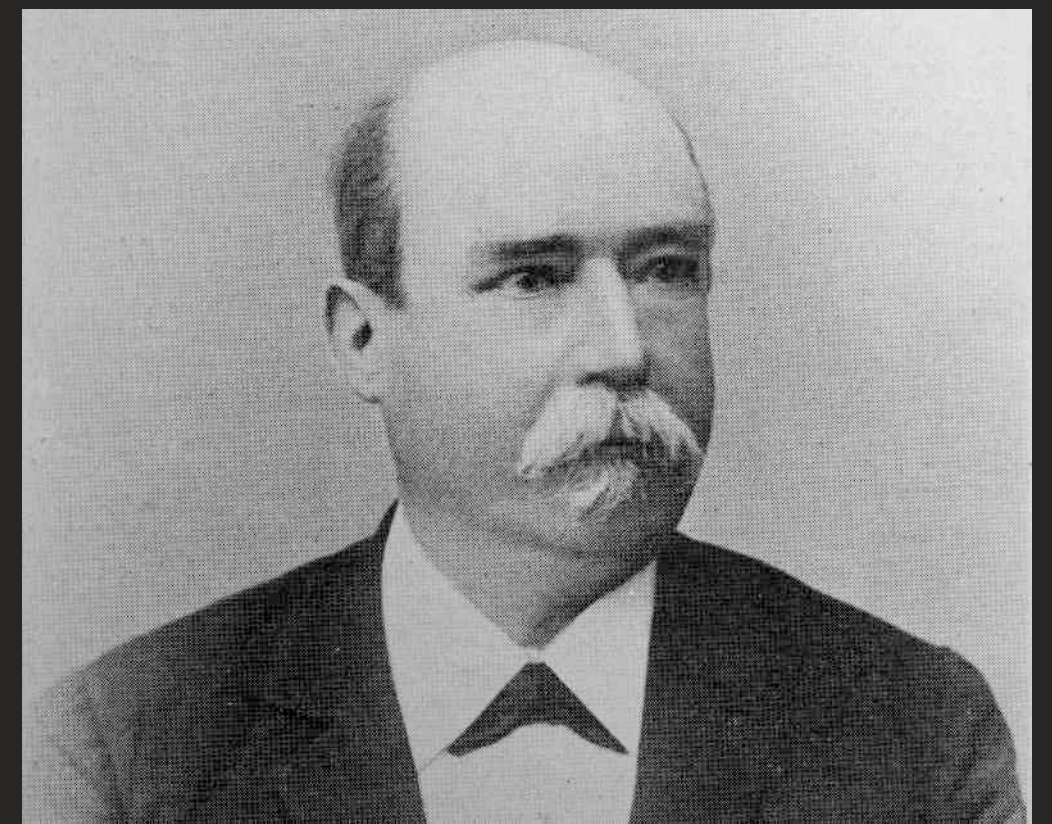
JESKYNĚ VÝPUSTEK

Archeologická sonda z 19. století v Nízké chodbě v jeskyni Výpustek

Dr. Jindřich Wankel na vyobrazení od J. Danii

Dr. Martin Kříž jeden z významných krasových badatelů druhé poloviny 19. století

Jeskyně Výpustek byla známa od pravěku a již na začátku 17. století byla objektem zájmu vzdělaných učenců. Odvážné průzkumy zde prováděl na přelomu 18. a 19. století starohrabě Hugo František Salm. Rozsáhlejší archeologické, paleontologické i speleologické výzkumy probíhaly v různých částech jeskyně ve druhé polovině 19. století. Významnými badateli v tomto období byli Dr. Jindřich Wankel, Dr. Martin Kříž či Florian Koudelka. Ve 20. století byla jeskyně výrazně poznamenána těžbou fosfátových hlín a činností armád.

KONĚPRUSKÉ JESKYNĚ

Krápník Mohyla v největší prostora Koněpruských jeskyní - Proškově dómu, pojmenované podle jednoho z hlavních badatelů

Skupina objevitelů prvních prostor Koněpruských jeskyní. Vzadu J. Petrbok

František Prošek se zasloužil o archeologický výzkum Koněpruských jeskyní

Koněpruské jeskyně byly objeveny po odstřelu v Houbově lomu roku 1950. Na objevných průzkumech a dokumentaci podzemního labyrintu s bohatou krápníkovou výzdobou a unikátní minerální výplní se v dalších letech podílela řada badatelů. K nejvýznamnějším patřili František Prošek, Jiří Kukla, Petr Batík, či František Skřivánek. V počátcích spolupracoval i věhlasný nestor Českého krasu Jaroslav Petrbok. Koněpruské jeskyně se tak staly nejdelším jeskynním systémem Čech a v roce 1959 byly zpřístupněny veřejnosti.

ŘÍJEN 2025

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

JAVOŘÍČSKÉ JESKYNĚ

Krápníkový útvar Záclona patří nejkrásnějším objektům Javoříčských jeskyní

Karel Kostroň (vpravo) z dalšími badateli

Revírník Vilém Švec - jeden z hlavních objevitelů Javoříčských jeskyní

Javoříčské jeskyně byly objeveny v relativně nedávné době. V polovině 30. let začala v oblasti krasového kopce Špraněk působit skupina badatelů, kterou vedl místní revírník Vilém Švec. Roku 1938 postupně prostoupili mimořádně náročnou propastovitou pasáží v pokračování jeskyně Svěcená díra a objevili rozsáhlé prostory s bohatou krápníkovou výzdobou, které byly brzy zpřístupněny veřejnosti. Po objevu prováděl v Javoříčských jeskyních a okolních lokalitách mapovou dokumentaci Karel Kostroň. Na dalších významných objevech v 50. a 60. letech měl velký podíl Vladimír Panoš.

KATEŘINSKÁ JESKYNĚ

Nejkrásnější část Kateřinské jeskyně - Bambusový lesík - objevená pracovní skupinou Karla Absolona v roce 1909

Nová Kateřinské jeskyně v době Absolonových objevů v roce 1909

Ateliérová fotografie Jana Kniese s vlastnoručním podpisem

Stará část Kateřinské jeskyně byla známá a přístupná od pravěku. Je tvořena mohutným dómem s několika odbočkami. Velký vstupní portál byl předmětem zájmu batatelů v 19. století. Během archeologických výzkumů odkryl Dr. Jindřich Wankel sídliště pravěkých lidí neolitického stáří. Ve výzkumech pokračoval na začátku 20. století archeolog Jan Knies, který Wankelovy nálezy doplnil. Významnou událostí byl objev Nové Kateřinské jeskyně roku 1909 pracovní skupinou Karla Absolona. Tento badatel se svými kolegy pak ve 30. letech objevil i horní patra Kateřinské jeskyně.

Ministerstvo životního prostředí

SPRÁVA JESKYNÍ ČESKÉ REPUBLIKY

spravuje patnáct nejvýznamnějších jeskynních systémů Čech a Moravy, z nichž čtrnáct zpřístupňuje veřejnosti. Zajišťuje jejich ochranu, báňskotechnické zabezpečení a službu průvodců. Provádí průzkumy a dokumentaci jeskyní i jiných podzemních prostor, zpracovává odborné posudky a projekty. Shromažďuje údaje o všech jeskyních České republiky a zpracovává je pro celostátní Jednotnou evidenci speleologických objektů JESO. Vydává publikace s tematikou krasu, jeskyní a jejich ochrany. Je členem Mezinárodní asociace zpřístupněných jeskyní ISCA.

SLAVNÍ JESKYNNÍ BADATELÉ

Již po staletí jsou jeskyně a krasové jevy objektem zájmu badatelů různých vědních oborů; hlavně archeologie, paleontologie, geologie, zoologie, speleologie. Kalendář představuje naše veřejnosti zpřístupněné jeskyně a badatele, kteří je v dřívějších dobách zkoumali. Jeskyně Na Turoldu je prezentována na titulní straně kalendáře. Na jejím objevu, výzkumu a prvním zpřístupnění veřejnosti se hlavní měrou podíleli Antonín Holan a Benedikt Závada. Jeskyně Na Pomezí je krátce představena na této straně.

Útvar Smuteční vrba v jeskyni Na Pomezí, která byla objevena v roce 1949.

Skupina badatelů, kteří se v 50. letech 20. století podíleli na objevování a průzkumech jeskyně Na Pomezí.

Bozkovské dolomitové jeskyně // +420 481 682 167, bozkov@caves.cz
Koněpruské jeskyně // +420 311 622 405, koneprusy@caves.cz, infokj@caves.cz
Chýnovská jeskyně // +420 724 330 365, +420 381 299 034, chynov@caves.cz
Jeskyně na Špičáku // +420 584 423 129, +420 602 295 562, spicak@caves.cz
Jeskyně Na Pomezí // +420 730 574 820, +420 584 421 284, pomezi@caves.cz
Mladečské jeskyně // +420 728 264 197, +420 585 347 148, mladec@caves.cz
Javoříčské jeskyně // +420 730 575 924, +420 585 345 451, javoricko@caves.cz
Zbrašovské aragonitové jeskyně // +420 724 275 825, +420 581 601 866, zbrasov@caves.cz
Jeskyně Na Turoldu // +420 519 321 718, tuold@caves.cz

Jeskyně Moravského krasu: Ústřední informační služba
(objednávky vstupů do Punkevních jeskyní) // +420 516 413 575, +420 516 410 024, +420 602 205 584, info@caves.cz
Punkevní jeskyně s propastí Macochou // +420 516 418 602, punkva@caves.cz
Kateřinská jeskyně // +420 730 575 926, +420 516 413 161, katerinska@caves.cz
Jeskyně Balcarka // +420 516 444 330, balcarka@caves.cz
Sloupsko-šošůvské jeskyně // +420 730 575 973, +420 516 435 335, sloupskososuvske@caves.cz
Jeskyně Výpustek // +420 516 439 111, vypustek@caves.cz, vypustek.rezervace@caves.cz

Vydala Správa jeskyní České republiky, Květnové náměstí 3, 252 43 Průhonice resortní organizace Ministerstva životního prostředí

Texty: RNDr. Petr Zajíček a kol.

grafická úprava: RNDr. Petr Zajíček

Novodobé fotografie: RNDr. Petr Zajíček, historické fotografie a vyobrazení: RNDr. Jaroslav Hromas, archiv Správy jeskyní ČR, soukromý archiv Petra Zajíčka,

Zemský archiv v Opavě, Moravské zemské muzeum Brno, soukromý archiv Kostoňů, Archiv Muzea města Hranice

Výroba: DTP studio Formanová, s.r.o., Br. Veverkových 566, 530 02 Pardubice

© Správa jeskyní České republiky 2024